

pendent science. Today there are discussions concerning legal nature of criminalistics. If it so, then to our mind, there cannot be any doubts relatively synthetic nature of forensic expertology, as exactly it accumulates knowledge of other areas of knowledge, foremost natural and technical sciences.

In conclusion, it is possible to say that forensic expertology is the independent area of knowledge that is related to hybrid or integrative sciences and synthesizes in itself the complex of social, natural and technical sciences.

УДК 343.98

Ю. М. Черноус
доктор юридичних наук, професор

Національна академія внутрішніх справ

О. А. Лопата
головний судовий експерт

*Київський науково-дослідний експертно-криміналістичний центр
МВС України*

НАПРЯМИ, РІВНІ ТА ФОРМИ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА У СФЕРІ СУДОВО-ЕКСПЕРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Міжнародне співробітництво у сфері судово-експертної діяльності реалізується згідно з напрямками, рівнями та формами. Виділено такі напрями: міжнародне співробітництво у кримінальному, цивільному, господарському, адміністративному, виконавчому провадженні, поза провадженням (за науковим, навчально-методичним напрямом); рівні: двостороннє співробітництво, регіональне, світове; форми: визначення й забезпечення міжнародних стандартів судово-експертної діяльності, проведення судової експертизи в порядку міжнародної правової допомоги, залучення фахівців з інших держав для вирішення завдань судово-експертної діяльності та участь у таких заходах вітчизняних судових експертів; забезпечення функціонування та використання даних криміналістичних обліків й інформаційно-пошукових систем; обмін інформацією; проведення занять, стажувань, конференцій, підвищення кваліфікації та ін.

Суспільна потреба в результативному розслідуванні злочинів потребує підвищення ефективності судово-експертної діяльності, шляхом поліпшення судово-експертного забезпечення досудового розслідування та судового розгляду, удосконалення правового регулювання судово-експертної діяльності, розширення кола вирішуваних експертних завдань, розроблення експертних методик відповідно до міжнародних стандартів, залучення кращого європейського та світового досвіду. Успішність вирішення поставлених завдань значною мірою залежить від здійснення належного міжнародного співробітництва у сфері судово-експертної діяльності.

Концептуальним засадам судово-експертної діяльності присвячено праці зарубіжних та вітчизняних учених: Т. В. Аверьянної, І. А. Алієва, В. Д. Арсенєва, С. Ф. Бичкової, М. Є. Бондар, А. І. Вінберга, Ф. Е. Давидова, Ф. М. Джавадова, Н. І. Клименко, В. В. Ковальової, Ю. Г. Корухова, В. К. Лисиченка, Н. Т. Малаховської, О. М. Моїсеєва, Е. Б. Сімакової-Єфремян, М. Я. Сегая, І. В. Пирога, О. Р. Россинської, І. Я. Фрідмана, О. Р. Шляхова, М. Г. Щербаковського.

Питання міжнародного співробітництва у кримінальному провадженні розглядали О. І. Виноградова, Т. С. Гавриш, І. В. Лешукова, А. Г. Маланюк, П. Г. Назаренко, М. І. Пашковський, А. С. Сизоненко.

Враховуючи існуючі напрацювання, слід зауважити, що питання міжнародного співробітництва у сфері судово-експертної діяльності досліджені недостатньо. Окремі публікації з даного питання підготовлені Т. В. Будко, Л. М. Головченко, Н. І. Клименко, О. А. Полтавським, О. Г. Рувіним, Е. Б. Сімаковою-Єфремян.

Міжнародне співробітництво у сфері судово-експертної діяльності реалізується згідно з певними напрямками, рівнями та формами. Вивчення законодавства, наукових робіт, свідчить про відсутність єдиного узгодженого підходу до їх висвітлення. Вважаємо доцільним висловити свій погляд на з'ясування окресленого питання, що і є безпосереднім завданням наукової статті.

Напрямок у загальному значенні думачиться як «лінія руху або лінія розміщення кого-, чого-небудь; шлях діяльності, розвитку; спрямованість якоїсь дії, явища; спрямованість думок, інтересів» [1, с. 576].

Наприклад, згідно п. 4 Положення про Експертну службу МВС України 2015 року [2], Експертна служба МВС відповідно до покладених на неї завдань «...проводить судову експертизу в кримінальному, виконавчому провадженні, адміністративних, цивільних та господарських справах, справах про адміністративні правопорушення, а також забезпечує в установленому порядку участь спеціалістів Експертної служби МВС в слідчих (розшукових) діях; проводить експертні дослідження на договірних засадах з питань, що становлять інтерес для юридичних і фізичних осіб з урахуванням обмежень, передбачених Законом України «Про судову експертизу»; проводить оцінку майна, майнових прав та здійснює професійну оціночну діяльність у межах повноважень, визначених законодавством України; виконує інші роботи та надає платні послуги відповідно до законодавства України».

Можна зробити висновок, що реалізація завдань Експертної служби МВС України здійснюється у різних видах проваджень, які регулюються галузевим законодавством (кримінальним процесуальним, цивільним процесуальним, господарським процесуальним та ін.). Окрім того, окремий напрямок пов'язаний із вирішенням поставлених завдань поза провадженням — за науковим та навчально-методичним напрямом. Зокрема, п. 4 Положення про Експертну службу МВС України визначає, що Експертна служба МВС відповідно до покладених на неї завдань: «1) здійснює організаційно-управлінське

та науково-методичне забезпечення судово-експертної діяльності, у тому числі розробляє методики проведення судових експертиз, стандарти, технічні регламенти, державні класифікатори, методичні рекомендації, довідкові посібники, програмні продукти; здійснює інформаційно-аналітичне забезпечення, обробку персональних даних, складає статистичну звітність, забезпечує режим доступу до інформації; забезпечує функціонування обліку знарядь кримінальних правопорушень та інших об'єктів; здійснює наукову та науково-технічну діяльність в галузі судової експертизи; проводить сертифікаційні та інші види випробувань, а також оцінку відповідності продукції, процесів та послуг; розробляє та вносить пропозиції щодо вдосконалення законодавства та нормативно-правової бази; взаємодіє з вітчизняними та іноземними підприємствами, установами і організаціями з метою обміну досвідом роботи з питань, що належать до її компетенції; організовує і бере участь у проведенні семінарів, «круглих столів», форумів, інших заходів» [2].

Вивчення діяльності інших судово-експертних установ теж свідчить про вирішення поставлених завдань у різних сферах суспільних відносин. Відповідно, за результатами проведених досліджень, виділено такі напрями міжнародного співробітництва у сфері судово-експертної діяльності: 1) у кримінальному провадженні; 2) цивільному провадженні; 3) господарському провадженні; 4) адміністративному провадженні; 5) виконавчому провадженні; 6) міжнародне співробітництво, реалізація якого здійснюється поза провадженням за науковим та навчально-методичним напрямом.

Відповідно, рівень може бути визначений як «умовна горизонтальна лінія або площина, що служить межею висоти, яку має або на якій міститься хто-, що-небудь» [1, с. 1032].

Виділено такі рівні міжнародного співробітництва: 1) двостороннє співробітництво (між судово-експертними установами держав); 2) регіональне (участь у регіональних міжнародних судово-експертних організаціях, наприклад ENFSI); 3) світове (участь у міжнародних судово-експертних організаціях глобального рівня).

На першому рівні двостороннього співробітництва — договірні відносини у галузі співробітництва судово-експертних установ держав передбачають обмін інформацією з тематики науково-дослідних розробок, новими навчальними, методичними та довідковими виданнями, проведення наукових конференцій, семінарів, виставок сучасного криміналістичного обладнання, безпосередній обмін методичними, науковими та довідковими матеріалами і документацією.

У рамках укладених угод передбачаються заходи щодо апробації розроблених в судово-експертних установах методик досліджень, технічних засобів, взаємного рецензування наукових розробок та експертних висновків та ін. [3, с.14].

Співробітництво на регіональному рівні відбувається за сприяння міжнародних судово-експертних організацій відповідного рівня. Передусім мова

йде про Європейську мережу судово-експертних установ (ENFSI), що включає 68 провідних експертно-криміналістичних установ з 36 країн Європи [4]. Від України членом в ENFSI є Державний науково-дослідний експертно-криміналістичний центр МВС України (з 2002 року), з травня 2017 року — Київський науково-дослідний інститут судових експертиз Мін'юсту України.

Слід визнати, що членство у ENFSI є важливим стратегічним напрямом розвитку для всіх вітчизняних судово-експертних установ, адже забезпечує високі міжнародні стандарти судово-експертної діяльності, взаємодію із широкого кола питань із європейськими партнерами, відкриває нові перспективні напрями розвитку.

Стратегічно важливим є співробітництво на світовому (глобальному) рівні. У загальному, можна вести мову про міжнародне співробітництво, що здійснюється з метою вирішення стратегічних завдань у різних сферах суспільного життя (Україна є членом ООН з 1945 року), міжнародне співробітництво у правоохоронній діяльності, що реалізується із залученням Інтерполу (членство СРСР з 1990 року, України — з 1992 року) та інші. Сьогодні перспективним є налагодження міжнародного співробітництва із міжнародними судово-експертними організаціями.

Вивчення спеціальної літератури свідчить, що сьогодні в світі існує ряд міжнародних організацій, які займаються питанням розвитку та удосконалення судово-експертної діяльності, міжнародного співробітництва у цій сфері. Серйозні дослідження у цьому напрямі зроблені Ш. Н. Хазієвим [5, с. 156–162; 202, с. 170–173]. З метою обміну інформацією, удосконалення експертних методик, формування єдиних стандартів судово-експертної діяльності, вирішення практичних завдань правозастосування, навчання та підвищення кваліфікації співробітників, вирішення інших важливих завдань, сьогодні успішно функціонує більш ніж тридцять міжнародних організацій. До одного з пріоритетних напрямів розвитку вітчизняних судово-експертних установ можна віднести залучення до співпраці з такими авторитетними установами. Наприклад, це: Міжнародна асоціація ідентифікації (International Association for Identification), Міжнародна асоціація судово-експертної науки (International Association of Forensic Science), Міжнародна асоціація техніків і дослідників вибухових пристроїв (International Association of Bomb Technicians and Investigators), Міжнародна асоціація метрології в галузі судової експертизи і безпеки (International Association of Forensic and Security Metrology), Асоціація експертів з вогнепальної зброї та слідів інструментів (Association of Firearm and Tool Mark Examiners), Асоціація менеджерів якості судової експертизи (Association of Forensic Quality Assurance Managers), Міжнародне товариство судової генетики (International Society for Forensic Genetics), Міжнародне товариство судових експертів у сфері комп'ютерної техніки (International Society of Computer Forensic Examiners), Дактилоскопічне товариство (Fingerprint Society), Міжнародне судово-експертне наукове товариство (Forensic Science Society), Міжнародний судово-експертний стра-

тегічний альянс (International Forensic Strategic Alliance), Міжнародний інститут судово-експертної науки (International Institute of Forensic Science), Міжнародний інститут судово-експертних досліджень (International Forensic Research Institute), Міжнародний інститут кримінальних розслідувань (International Institute of Criminal Investigations), Міжнародна асоціація судово-експертних установ (International Association for Forensic Institutes) та ін. [5, с. 156–162; 202, с. 170–173].

У свою чергу, форма може бути охарактеризована як «обриси, контури, зовнішні межі предмета, що визначають його зовнішній вигляд; тип, будова, спосіб організації чого-небудь; зовнішній вияв якого-небудь явища, пов'язаний з його сутністю, змістом; спосіб існування змісту, його внутрішня структура, організація і зовнішній вигляд» [1, с. 1328].

Враховуючи різноманітність форм реалізації міжнародного співробітництва у сфері судово-експертної діяльності, за результатами вивчення теоретичних та емпіричних джерел, можна виділити такі основні з них:

1) формування й забезпечення міжнародних стандартів судово-експертної діяльності.

Термін «міжнародні стандарти» сьогодні використовується практично у всіх сферах суспільного життя і є узагальненим поняттям, що охоплює вигоди до певної сфери діяльності з урахуванням міжнародного законодавства, вимог світового співтовариства та кращого практичного досвіду зарубіжних держав [7, с. 120].

Судово-експертна діяльність реалізується теж відповідно до певних стандартів, й головним чином закріплюються вони у методиках проведення експертних досліджень.

На монографічному рівні поняття «експертна методика» було досліджено у наукових публікаціях М. Є. Бондар. За визначенням автора, «експертна методика — це програма вирішення експертного завдання, що складається з послідовних практичних і розумових операцій, які спрямовані на пізнання властивостей і зв'язків досліджуваних об'єктів та припускають застосування для цього системи методів і засобів дослідження» [8, с. 17]. У контексті розглядуваної проблематики слід відзначити науково-дослідну роботу «Розробка змісту та структури експертних методик відповідно до вимог міжнародних стандартів систем управління якістю, адаптованих в Україні», підготовлену фахівцями Київського науково-дослідного інституту судових експертиз Мін'юсту України [9, с. 96].

Одним із виявів стандартизації судово-експертної діяльності є функціонування Реєстру методик проведення судових експертиз [10], утримувачем котрого є Міністерство юстиції України.

Важливим є продовження впровадження систем управління якістю у діяльність судово-експертних установ держав шляхом їх акредитації відповідно до вимог міжнародного стандарту ISO/IEC 17025/2005, який гармонізовано в Україні як ДСТУ ISO/IEC 17025:2006 «Загальні вимоги до компе-

тентності випробувальних та калібрувальних лабораторій» (ДСТУ ISO/IEC 17025:2006) [11]. Окреслена діяльність із забезпечення відповідності міжнародним стандартам, уніфікації експертних методик згідно з позитивним досвідом іноземних держав, є одним із важливих завдань міжнародного співробітництва у сфері судово-експертної діяльності, що вирішується на різних рівнях — від двостороннього до глобального.

2) проведення судової експертизи у порядку міжнародної правової допомоги. Згідно зі ст. 561 КПК України, на території України з метою виконання запиту про надання міжнародної правової допомоги може бути проведено будь-які процесуальні дії, передбачені Кодексом або міжнародним договором. Правовою підставою їх проведення є запит про міжнародну правову допомогу.

Як свідчить вивчення емпіричних джерел, судова експертиза за таких умов проводиться нечасто. Однак, зважаючи на актуальність розслідування злочинів міжнародного характеру, розроблення теоретичних положень і практичних рекомендацій щодо проведення судової експертизи в межах міжнародної правової допомоги є необхідним. Проведення судової експертизи на підставі запиту про надання міжнародної правової допомоги дозволяє з'ясувати необхідні обставини кримінального провадження, сприяє процесуальній та фінансовій економії, а висновок експерта є джерелом доказів під час досудового розслідування і судового розгляду в іноземній державі.

Для надання чи отримання міжнародної правової допомоги шляхом проведення судової експертизи має бути дотримано низку вимог: наявність міжнародного договору про надання правової допомоги між Україною та іноземною державою (багатостороннього чи двостороннього), за його відсутності слід керуватися принципом взаємності; за наявності договору слід звернути увагу на заяви та застереження держав при ратифікації, центральний орган запитуваної держави, вимоги договору щодо змісту запиту та супровідних матеріалів, механізм передачі запиту іноземній державі, терміни виконання запиту та ін.

Новим, однак потрібним для практики, є проведення судових експертиз за умови створення і діяльності міжнародних спільних слідчих груп. Згідно зі ст. 571 КПК України, підставами для її створення є: проведення досудового розслідування кримінальних правопорушень, учинених на територіях кількох держав; порушення інтересів кількох держав. Важливим є вивчення досвіду діяльності першої у вітчизняній практиці міжнародної спільної слідчої групи (ЖТ), створеної з метою розслідування аварії авіалайнера в липні 2014 р. на Сході України, який стосувався перевірки об'єктів за криміналістичними об'єктами, проведення судових експертиз та ін.

3) залучення фахівців з інших держав для вирішення завдань судово-експертної діяльності та участь у таких заходах вітчизняних судових експертів.

Ст. 23 Закону України «Про судову експертизу» [12] регламентує залучення фахівців з інших держав для спільного проведення судових экс-

пертиз. Керівники державних спеціалізованих установ, що проводять судові експертизи, у необхідних випадках мають право за згодою органу або особи, що призначили судову експертизу, включати до складу експертних комісій провідних фахівців інших держав. Такі спільні експертні комісії здійснюють судові експертизи за нормами процесуального законодавства України. Плата іноземним фахівцям за участь у судовій експертизі та відшкодування інших витрат, пов'язаних з її проведенням, здійснюється за домовленістю сторін.

Окреслене питання регламентується й за змістом міжнародних договорів України. Так, Європейська конвенція про взаємну правову допомогу у кримінальних справах 1959 року передбачає, що «посадові та зацікавлені особи можуть бути присутні, якщо запитувана сторона на це згодна» (ст. 4) [13, с.112–232].

Основні положення щодо присутності представників компетентних органів запитуючої держави при проведенні процесуальних дій на підставі запиту про міжнародну правову допомогу визначено ст. 563 КПК України.

Можна підсумувати, що проведення судової експертизи у порядку міжнародної правової допомоги, за умови створення спільних слідчих груп, а також залучення іноземних фахівців для спільного проведення судових експертиз, є перспективними напрямками для досліджень та впровадження отриманих результатів у практику.

4) забезпечення функціонування та використання даних криміналістичних обліків та інформаційно-пошукових систем. Мова йде про використання різноманітних баз даних, які можуть надати необхідну інформацію з приводу об'єктів, які потрапляють у сферу оперативно-розшукової, слідчої, експертної та судової діяльності.

5) обмін інформацією. Зобов'язання щодо обміну інформацією, яка складає спільний інтерес у сфері судово-експертної діяльності, визначено у різних міжнародних договорах. Це передбачає обмін інформацією з тематики науково-дослідних розробок, проведення наукових конференцій, семінарів, виставок сучасного криміналістичного обладнання, обмін методичними, науковими, довідковими матеріалами і документацією (в тому числі інформаційно-довідковими даними в електронних версіях).

6) обмін досвідом роботи, у тому числі проведення стажувань, консультацій і семінарів; обмін законодавчими і іншими нормативно-правовими актами; обмін на взаємовигідній основі науково-технічною літературою і інформацією з питань діяльності судово-експертних установ, навчання, підвищення кваліфікації судових експертів. Це здійснюється шляхом: проведення занять з особовим складом за відповідною тематикою; організації практики судових експертів в експертних установах іноземних держав; проведення міжнародних конференцій, круглих столів і семінарів; видання бюлетенів, оглядів, науково-методичних рекомендацій, інформаційних листів з питань реалізації судово-експертної діяльності.

Таким чином, до основних форм міжнародного співробітництва у сфері судово-експертної діяльності можна віднести: визначення й забезпечення міжнародних стандартів судово-експертної діяльності, проведення судової експертизи у порядку міжнародної правової допомоги, залучення фахівців з інших держав для вирішення завдань судово-експертної діяльності та участь у таких заходах вітчизняних судових експертів; забезпечення функціонування та використання даних криміналістичних обліків й інформаційно-пошукових систем; обмін інформацією; проведення занять, стажувань, конференцій, підвищення кваліфікації та ін.

Перелік посилань

1. *Великий тлумачний словник сучасної української мови* / уклад. і голов. ред. Т. В. Бусел. Київ, 2002. 1440 с.
2. *Положення про Експертну службу Міністерства внутрішніх справ України*: наказ МВС України від 3 листоп. 2015 р. № 1343 / Верховна Рада України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1390-15>
3. *Головченко Л. М.* Міжнародне співробітництво в галузі судової експертизи — важливий чинник удосконалення судово-експертної діяльності // *Теорія та практика судової експертизи та криміналістики: зб. наук.-практ. матеріалів.* Харків, 2004. Вип. 4. С. 13–18.
4. *Офіційний веб-сайт* Європейській мережі судово-експертних установ (ENFSI) [Електронний ресурс]. Режим доступу: URL: <http://www.enfsi.eu/>
5. *Хазиев Ш. Н.* Международные судебно-экспертные организации (ч. 1) // *Теория и практика судебной экспертизы: науч.-практ. журн.* 2009. № 1 (13). С. 156–177.
6. *Хазиев Ш. Н.* Новые международные судебно-экспертные организации // *Теория и практика судебной экспертизы.* 2013. № 2 (30). С. 170–172.
7. *Чорноус Ю. М.* Криміналістичне забезпечення розслідування злочинів: моногр. Вінниця, 2017. 492 с.
8. *Бондарь М. Е.* О понятии «экспертная методика» // *Криминалистика и судебная экспертиза: респ. межвед. науч.-метод. сб.* Киев, 1990. Вып. 40. С. 13–19.
9. *Руvin О. Г., Полтавський А. О., Молибога М. П.* До питання актуалізації методичного забезпечення експертних досліджень крізь призму вимог міжнародних стандартів систем управління якістю, гармонізованих в Україні (на прикладі трасологічних експертиз) // *Криминалистика и судебная экспертиза: межвед. науч.-метод. сб.* Київ, 2015. Вып. 60. С. 94–105.
10. *Ресстр методик* проведення судових експертиз / Офіц. сайт Мінюсту України [Електронний ресурс]. Режим доступу: URL: <http://rmpsp.minjust.gov.ua/>
11. *ДСТУ ISO/IEC 17025:2006.* Загальні вимоги до компетентності випробувальних та калібрувальних лабораторій. Київ: Держспоживстандарт, 2007. 25 с.
12. *Про судову експертизу*: закон України від 25 лют. 1994 р. №4038-ХІІ // *Відомості Верховної Ради України.* 1994. № 28. Ст. 232 / Верховна Рада України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>
13. *Європейська конвенція* про взаємну правову допомогу у кримінальних справах 1959 року з Додатковими протоколами 1978 та 2001 року до неї; ратифікована Законом України від 16 січ. 1998 р. // *Збірник міжнародних договорів України про правову допомогу у кримінальних справах. Багатосторонні договори.* Київ, 2006. С. 112–232.

НАПРАВЛЕНИЯ, УРОВНИ И ФОРМЫ МЕЖДУНАРОДНОГО СОТРУДНИЧЕСТВА В СФЕРЕ СУДЕБНО-ЭКСПЕРТНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

**Ю. М. Черноус
О. А. Лопата**

Общественная потребность в результативном расследовании преступлений требует повышения эффективности судебно-экспертной деятельности путем улучшения судебно-экспертного обеспечения досудебного расследования и судебного рассмотрения, совершенствования правового регулирования судебно-экспертной деятельности, расширение круга решаемых экспертных задач, разработки экспертных методик в соответствии с международными стандартами, привлечения лучшего европейского и мирового опыта. Успешность решения поставленных задач в значительной степени зависит от осуществления надлежащего международного сотрудничества в сфере судебно-экспертной деятельности.

Международное сотрудничество в сфере судебно-экспертной деятельности реализуется согласно определенным направлениям, уровням и формам. Изучение законодательства, научных работ, свидетельствует об отсутствии единого согласованного подхода к их освещению. В научной статье формируется взгляд на выяснение поставленного вопроса.

По результатам проведенных исследований выделены следующие направления международного сотрудничества в сфере судебно-экспертной деятельности: в уголовном производстве; гражданском производстве; хозяйственном производстве; административном производстве; исполнительном производстве; международное сотрудничество, реализация которого осуществляется вне производства по научному и учебно-методическому направлению.

Выделены следующие уровни международного сотрудничества: двустороннее сотрудничество (между судебно-экспертными учреждениями государств) региональное (участие в региональных международных судебно-экспертных организациях (ENFSI)) мировое (участие в международных судебно-экспертных организациях глобального уровня).

Охарактеризованы основные формы международного сотрудничества в сфере судебно-экспертной деятельности: определение и обеспечение международных стандартов судебно-экспертной деятельности, проведение судебной экспертизы в порядке международной правовой помощи, привлечение специалистов из других государств для решения задач судебно-экспертной деятельности и участие в таких мероприятиях отечественных судебных экспертов; обеспечение функционирования и использования данных криминалистических учетов и информационно-поисковых систем; обмен информацией; проведение занятий, стажировок, конференций, повышения квалификации и др.

DIRECTIONS, LEVELS AND FORMS OF INTERNATIONAL COOPERATION IN THE SPHERE OF FORENSICS AND EXPERTS' ACTIVITY

**Y. Chornous
O. Lopata**

The public need for effective investigation of crimes requires increasing the effectiveness of forensic work by improving the forensic expertise of pre-trial investigation and judicial review, improving the legal regulation of forensic expert activity, expanding the range of expert tasks to be solved, developing of expert methodologies in accordance with international standards, European and world experience. The success of the solution of the set tasks depends to a large extent on the implementation of appropriate international cooperation in the field of forensic expert activity.

International cooperation in the field of forensic expert activity is realized according to certain directions, levels and forms. The study of legislation, scientific works, testifies to the absence of a single coordinated approach to their coverage. In a scientific article, a view is formed on the clarification of the question posed.

Based on the results of the research, the following areas of international cooperation in the field of forensic expert activity are highlighted: in criminal proceedings; civil proceedings; economic production; administrative production; enforcement proceedings; international cooperation, the implementation of which is carried out outside production on the scientific and educational-methodical direction.

The following levels of international cooperation have been singled out: a regional (participation in regional international forensic expert organizations (ENFSI)) international (participation in international forensic expert organizations of the global level), bilateral cooperation (between forensic institutions of states).

The main forms of international cooperation in the field of forensic expert activity are described: the definition and provision of international standards for forensic expert activity, forensic expertise in the form of international legal assistance, the recruitment of specialists from other states to solve forensic tasks and participation in such events of domestic judicial experts; maintenance of functioning and use of the data of criminalistics accounts and information retrieval systems; information exchange; holding classes, internships, conferences, advanced training, etc.

УДК 343.98

Н. І. Клименко
доктор юридичних наук, професор

І. М. Гладчук
аспірант

ПВНЗ «Європейський університет»

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СУДОВО-ЕКСПЕРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ І ЇЇ ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

Розглядаються дискусійні питання (визначення різних вчених-криміналістів) пов'язані із ціллю, поняттям та змістом судово-експертної діяльності та її інформаційного забезпечення на сучасному етапі розвитку суспільства. Наводиться правове регулювання і організація експертної діяльності в кодексах і Законом України «Про судову експертизу» та шляхи підвищення їх ефективності.

Під час проведення судово-експертної діяльності важливе значення має інформаційне забезпечення. Стаття 20 Закону України «Про судову експертизу» від 25 лютого 1994 року визначає, що підприємства, установи, організації незалежно від форми власності зобов'язані надавати безоплатно інформацію, необхідну для проведення судових експертиз, державним спеціалізованим установам, а також, за згодою, натурні зразки або каталоги своєї продукції, технічну документацію та іншу інформацію, необхідну для створення